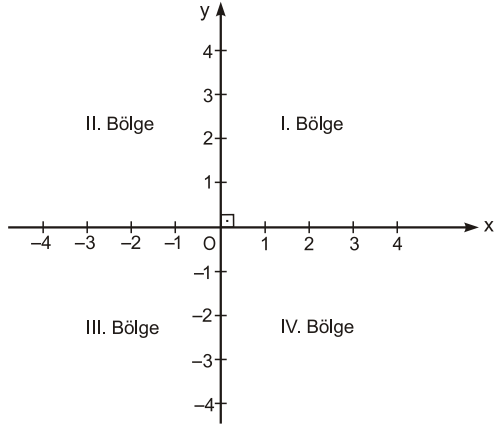

ANALİTİK GEOMETRİ

Düzlemde ($\mathbf{R \times R}$ veya $\mathbf{R^2}$) iki reel sayı doğrusunun sıfır noktasında dik kesişimiyle oluşturulan sisteme **Dik Koordinat Sistemi** denir.

Yatay eksene x -ekseni (Ox ekseni veya $y=0$ doğrusu; tüm noktaların ordinatı 0 dır) ya da *Apsisiler* ekseni, dikey eksene y -ekseni (Oy ekseni veya $x=0$ doğrusu; tüm noktaların apsisi 0 dır) ya da *Ordinatlar* ekseni denir.

I. bölgedeki noktaların hem apsisleri hem de ordinatları pozitifken, IV. bölgedeki noktaların apsisleri pozitifken ordinatları negatiftir.

O noktasının *koordinatları* $(0,0)$ dır. Bu noktaya *Orijin* (başlangıç noktası) denir.

Koordinat, bir noktanın apsisi ve ordinatıyla belirlenen *İKİLİ* ye denir. Eksenlerle ve bölgelerle (I, II, III ve IV) oluşan düzleme **ANALİTİK DÜZLEM** denir.

NOKTANIN ANALİTİĞİ:

* I. bölgede noktalar $(+,+)$, II. bölgede noktalar $(-,+)$, III. bölgede noktalar $(-,-)$ ve VI. bölgede noktalar $(+,-)$ şeklindedirler.

Örnek:

$(4-a, 2-a)$ IV. Bölgede bir noktaysa a nın alabileceği tamsayı değeri kaçtır?

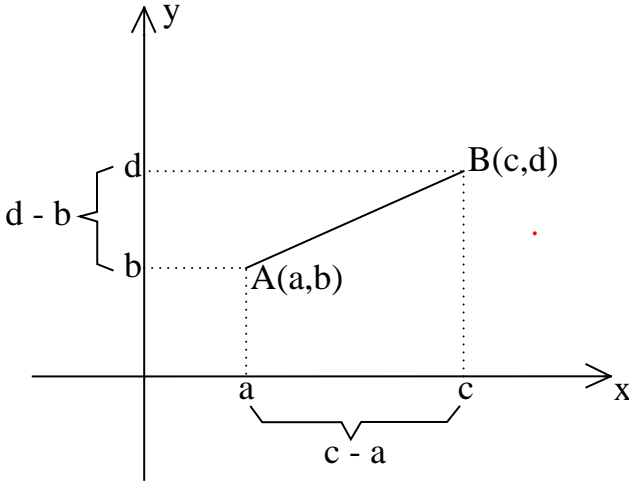
Çözüm:

$4-a > 0$ ve $2-a < 0$ ise $2 < a < 4$ bulunur. a nın alabileceği tek tamsayı değeri 3 tür.

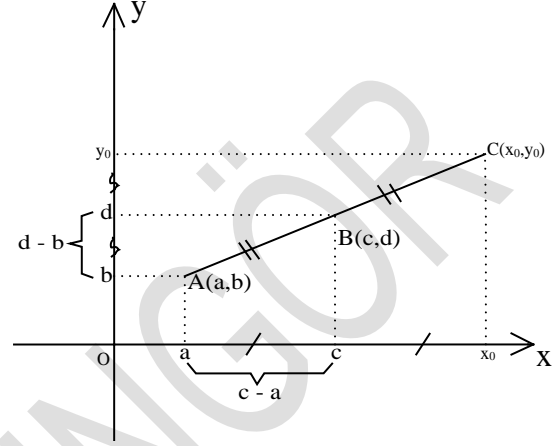
Sorular:

- 1) $A(a-5, 3-a)$ noktası II. bölgede ise, $B(a-7, 2a)$ noktası hangi bölgededir?
- 2) $A(m-10, 4-m)$ noktası III. bölgede ise, m 'in değer aralığı nedir?
- 3) $A(-a+2, b+5)$ noktası III. bölgede, $B(c-2, d-2)$ noktası I. bölgede ise, $C(-a+b, c.d)$ hangi bölgededir?
- 4) $A(2a-1, 3b-5)$ IV. bölgede ve $B(a+1, b-1)$ noktası II. Bölgede ise $a+b$ nin ve $b-a$ nın almayacağı tamsayı değerleri toplamı kaçtır?

Şimetre:

A(a,b) noktasının B(c,d) noktasına göre simetriği C(x₀,y₀) ise $x_0 = c + (c - a)$ ve $y_0 = d + (d - b)$ dir.

Örnek:

A(1,2) noktasının B(3,2) noktasına göre simetriğinin C(-1,-7) noktasına göre simetriğinin koordinatları toplamı kaçtır?

Çözüm:

Önce apsilerin simetriğini bulalım;

1→3 →? (1 den 3 e 2 artmış, 2 daha artar) = 5

5→-1 →? (5 den -1 e 6 azalmış, 6 daha azalır) = -7

Şimdiyse ordinatların simetriğini bulalım;

2→2 →? (2 den 2 e 0 artmış, 0 daha artar) = 2

2→-7 →? (2 den -7 e 9 azalmış, 9 daha azalır) = -16

A(1,2) → B(3,2) → X(5,2) → C(-1,-7) → Y(-7,-16)

(cvp: -7+-16=-23)

Sorular:

- 1) (-1,-2) noktasının (-4,2) noktasına göre simetriğinin orijine göre simetriğinin koordinatları toplamı kaçtır?
- 2) (x,y) noktasının (7,2) noktasına göre simetriğinin orijine göre simetriği (12,8) olduğuna göre, x+y toplamı kaçtır?
- 3) A(x,y) noktasının B(1,2) noktasına göre simetriği C(z,t) noktası olduğuna göre x+z-y+t kaçtır?
- 4) A(x,y) noktasının B(2,-6) noktasına göre simetriğinin C(8,-2) noktasına göre simetriği D(z,t) olduğuna göre x+y+z+t kaçtır?

* 3. soruda A ve C noktasıyla oluşturduğumuz [AC] doğru parçasının orta noktası B noktasıdır. 4. sorudaysa [BC] doğru parçasının orta noktasıyla [AD] doğru parçasının orta noktası aynıdır; (5,-4).

* Bir doğru parçasının orta noktasının apsisi, uç noktalarının apsileri toplamının yarısı, ordinatı ise uç noktaların ordinatları toplamının yarısıdır.

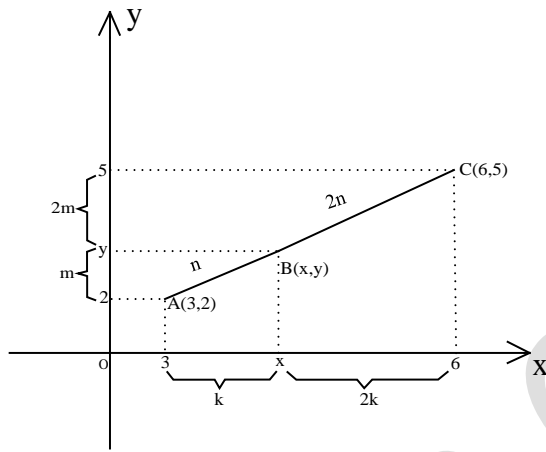
$$(2,-11) \text{ ve } (-8,23) \text{ noktalarının orta noktası } ([2+(-8)]/2, [(-11)+23]/2) = (-3,6)$$

- ♦ ⊗ ♦ -

Örnek:

$B \in [AC]$ olmak üzere $A(3,2)$, $B(x,y)$, $C(6,5)$ ve $|BC|=2|BA|$ ise $x+y$ toplamı kaçtır?

Çözüm:

$3k=6-3=3$ ise $k=1$ dolayısıyla $x=3+1=4$
 $3n=5-2=3$ ise $n=1$ dolayısıyla $y=2+1=3$
 Böylece $B(4,3)$ bulunur.

Ancak tıpkı simetride yaptığımız gibi artımları hesaplayarak sonuca ulaşabiliriz:
 Apsis: 3den 6 ya üç birimde 3 artmış, bir birimde 1 artar öyleyse $3+1=4$
 Ordinat: 2den 5e üç birimde 3 artmış, bir birimde 1 artar öyleyse $2+1=3$

Örnek:

$C \in ([AB] \setminus [AB])$ olmak üzere $A(7,2)$, $B(2,5)$, $C(x,y)$ ve $|AC|=3|AB|$ ise $x+y$ toplamı kaçtır?

Çözüm:

$|AB|$ bir birimse $|BC|$ iki birimdir.

Apsis: 7den 2ye bir birimde 5 azalmış (Adan Bye 5 azalmış), iki birimde 10 azalır (Bden Cye 10 azalır). $x = 2 - 10 = -8$

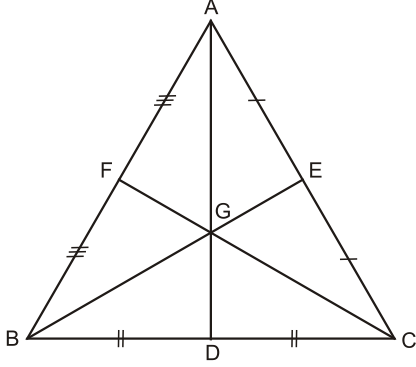
Ordinat: 2den 5e bir birimde 3 artmış (Adan Bye 3 artmış), iki birimde 6 artar (Bden Cye 6 artar). $y = 5 + 6 = 11$

Böylece $x+y = -8 + 11 = 3$

Sorular:

- 1) $B \in [AC]$ olmak üzere $A(-1,-4)$, $B(3,4)$, $C(x,y)$ ve $|AC|=4|AB|$ ise $x+y$ toplamı kaçtır?
- 2) $B \in [AC]$ olmak üzere $A(a,b)$, $B(5,1)$, $C(a+3,b-3)$ ve $|AB|=2|BC|$ ise $a+b$ toplamı kaçtır?
- 3) $C \in ([AB] \setminus [AB])$ olmak üzere $A(a,b)$, $B(2,5)$, $C(c,d)$ ve $|AC|=2|AB|$ ise $a+b+c+d$ toplamı kaçtır?
- 4) $C \in ([BA] \setminus [AB])$ olmak üzere $A(1,1)$, $B(2,3)$, $C(x,y)$ ve $|AC|=2|AB|$ ise $x+y$ toplamı kaçtır?

Üçgenin Ağırlık Merkezi ve Alanı:

$$G\left(\frac{x_1 + x_2 + x_3}{3}, \frac{y_1 + y_2 + y_3}{3}\right)$$

$$A(\triangle ABC) = \frac{1}{2} \begin{vmatrix} x_1 & y_1 \\ x_2 & y_2 \\ x_3 & y_3 \end{vmatrix}$$

Örnek:

A(3,2), B(4,6) ve C(5,4) olmak üzere ABC üçgeninin ağırlık merkezinin koordinatlarını ve üçgenin alanını hesaplayınız.

Çözüm:

$$x_G = (3+4+5)/3=4 \text{ ve } y_G = (2+6+4)/3=4 \rightarrow G(4,4)$$

$$A(ABC) = 1/2 |(3.6+4.4+5.2) - (2.4+6.5+4.3)| = 1/2 |(44-50)| = 1/2 (6) = 3 \text{ br}^2$$

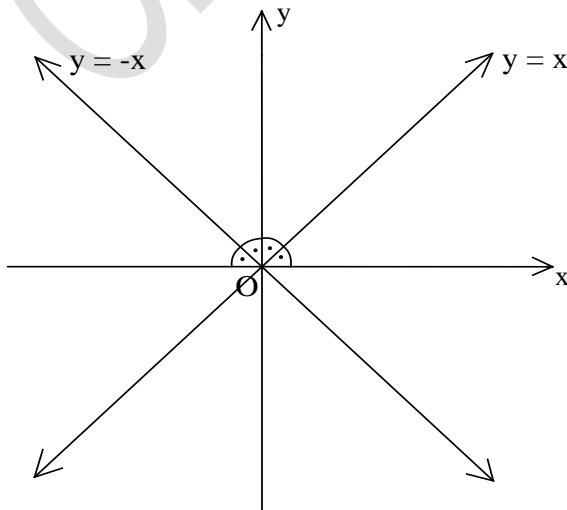
Bir Noktanın Eksenlere ve Orijine göre Simetriği:

* **(a,b)** nin **x-eksenine** göre simetriği, $y=0$ doğrusuna göre simetriği alınarak yapılır. $y=0$ doğrusunda x ile ilgili bilgi olmadığından; $b \rightarrow 0 \rightarrow -b$ (b 'den 0 'a b kadar azalır, 0 'dan b kadar azalırsa $-b$ bulunur) dolayısıyla (a,b) nin x -eksenine göre simetriği **(a,-b)** olur.

* **(a,b)** nin **y-eksenine** göre simetriği, $x=0$ doğrusuna göre simetriği alınarak yapılır. $a \rightarrow 0 \rightarrow -a$ dolayısıyla (a,b) nin y -eksenine göre simetriği **(-a,b)** olur.

* **(a,b)** nin **orijine** göre simetriği, noktaya göre simetri ile aynıdır. $(a,b) \rightarrow (0,0) \rightarrow (-a,-b)$

Bir Noktanın I.Açıortay ve II. Açıortay doğrularına göre Simetriği:

$y=x$ doğrusuna I.Açıortay Doğrusu
 $y=-x$ doğrusunaysa II.Açıortay Doğrusu
denir.

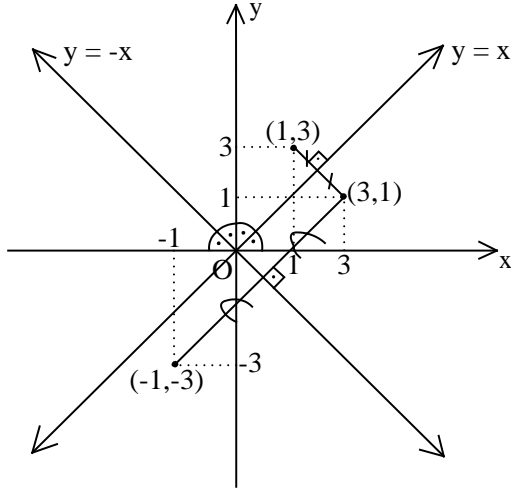
$y=x$ doğrusu üzerinde her noktanın apsisi
ordinatına eşittir. $(-1,-1)$, $(14,14)$ vb. Genel
olarak (x,x) .

$y=-x$ doğrusu üzerinde her noktanın apsisi
ordinatının negatifine eşittir. $(-1,1)$, $(1,-1)$,
 $(2,-2)$, $(-7,7)$ vb. Genel olarak $(x,-x)$.

Örnek:

(1,3) noktasının I.açıortay doğrusuna göre simetriğinin II. açıortay doğrusuna göre simetriği nedir?

Çözüm:

Yandaki şekilde (1,3) noktasının $y=x$ doğrusuna göre simetriği (3,1). (3,1) in $y=-x$ e göre simetriği (-1,-3) bulunur.

* $y=x$ 'e ve $y=-x$ 'e göre peş peşe yapılan simetri *orijine* göre simetri yapmakla eş değerdedir.

Sonuç olarak;

I.Açıortay doğrusuna göre simetri:

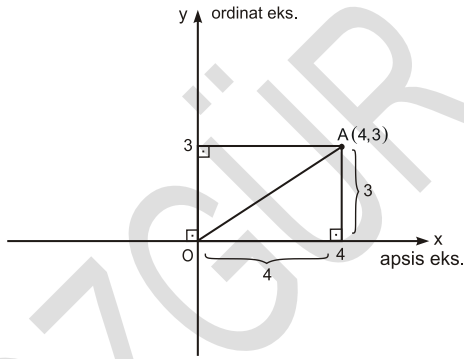
$$(a,b) \rightarrow (b,a)$$

II.Açıortay doğrusuna göre simetri:

$$(a,b) \rightarrow (-b,-a)$$

İki Nokta Arasındaki Uzaklık:

a) Bir noktanın Orijine uzaklığı

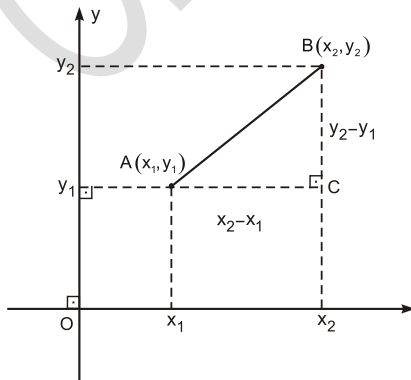
A noktasının apsisi: 4

A noktasının ordinatı: 3

$$|AO|^2 = 4^2 + 3^2 = 25$$

$$|AO| = 5 \text{ birim}$$

b) İki nokta arasındaki uzaklık

$$|AB|^2 = (x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2$$

$$|AB| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2}$$

Örnek:

A(3,1), B(-3,-4) ve C(-3,-1) ise $|AB|$ ve $|BC|$ kaçtır?

Çözüm:

$$|AB|^2 = (3 - (-3))^2 + (1 - (-4))^2 = 6^2 + 5^2 = 61 \rightarrow |AB| = \sqrt{61} \text{ br}$$

$$|BC|^2 = (-3 - (-3))^2 + (-4 - (-1))^2 = 0^2 + (-3)^2 = 9 \rightarrow |BC| = 3 \text{ br}$$

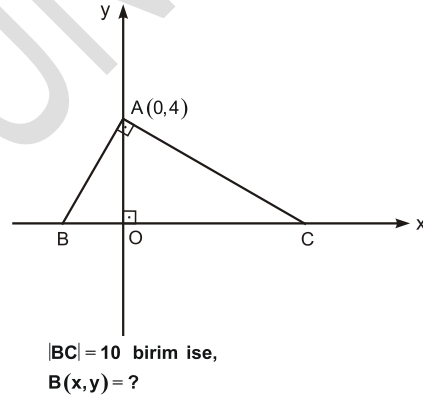
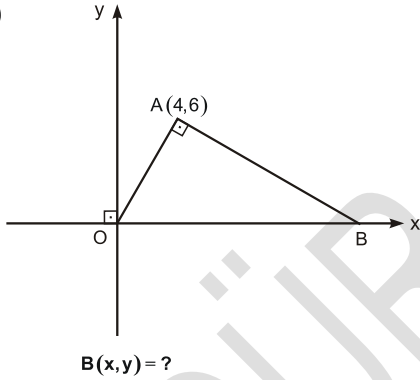
Sorular:

- 1) A($\sqrt{6}$, 3), B($2\sqrt{6}$, -5) ve O-orijin olmak üzere $|AB| + |BO|$ toplamı kaçtır?
- 2) A(1,3), B(3,4) ve C(2,2) olmak üzere ABC üçgeninin ağırlık merkezinin A noktasına uzaklığı kaç birimdir?
- 3) A(a,3) ve B(4,b) noktalarının Orijine uzaklıkları eşittir. $a, b \in \mathbb{Z}$ olduğuna göre $|AB|$ uzunluğu kaçtır?
- 4) A(a+2, b-1) ve B(a-2, b+3) olduğuna göre $|AB|$ uzunluğu kaçtır?

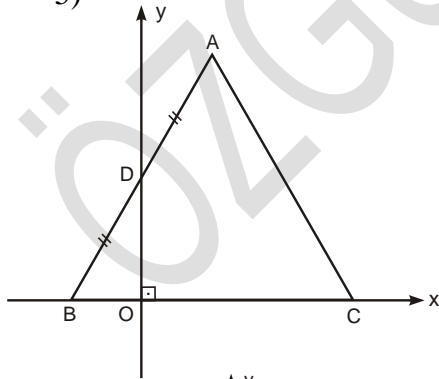
Ödevler:

- 1) (5-a, 7-a) noktası II. bölgede ise, a hangi tamsayı değerini alır?
- 2) A(k, -4) noktası orijine 5 birim uzaklıkta ise, k hangi değerleri alır?
- 3) A(k+4, k-2) nin Oy eksenine göre simetriği III. bölgede ise, k kaç farklı tamsayı değeri alır?

4)

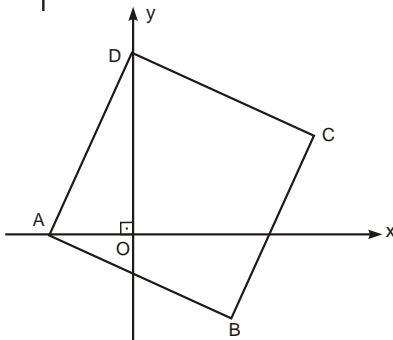

5)

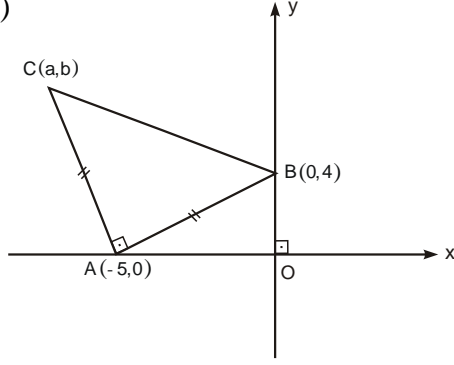
ABC eşkenar üçgen C(6,0) ise, A(x,y)=?

6)

A(-1,0), D(0,3) ve ABCD kare ise, B ve C nin koordinatları nedir?

7)

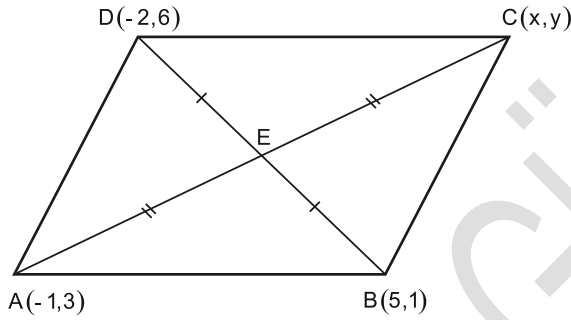

ABC ikizkenar dik üçgen ise, $a+b = ?$

8) $A(k-2,4)$, $B(1,k-3)$ ve $|AB| = 2\sqrt{2}$ br ise, $k=?$

9) $A(1,-2)$, $B(-3,-6)$, $[AB]$ nin orta noktası C dir. C nin Ox 'e göre simetriği nedir?

10)

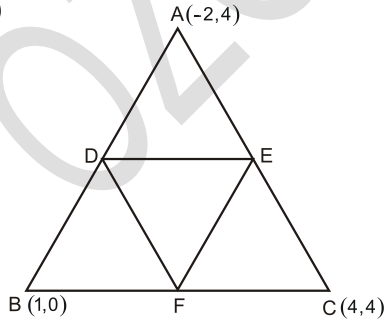

ABCD paralelkenar ise,
 $E(a,b)$ ve $C(x,y)$ nedir?

11) $A(1,4)$, $B(2,1)$, $C(x,y)$ $\frac{|AB|}{|AC|} = \frac{1}{4}$ ise, $C(x,y) = ?$

12) $A(1,5)$, $B(3,7)$ olmak üzere $[AB]$ yi $\frac{|AB|}{|AC|} = \frac{1}{3}$ oranında dıştan bölen C noktasının koordinatları nedir?

13)

D, E, F orta noktalar ise,

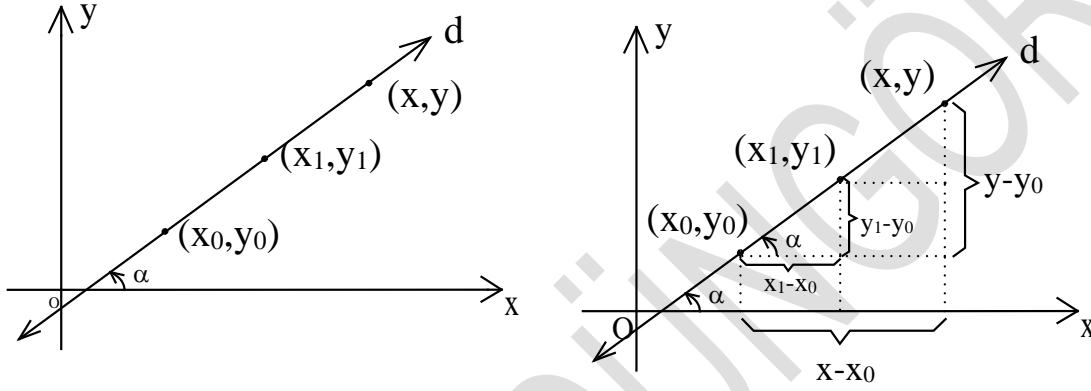
DEF üçgeninin ağırlık merkezini ve alanını bulunuz.

Doğrunun Analitik İncelemesi

Bir doğrunun üzerindeki noktalar aynı bir belli kuralı sağlayan noktalardır. Örneğin $y=x$ (I.Açıortay doğrusu) üzerindeki her noktanın apsisi ordinatına eşittir veya $y=2x-1$ doğrusu üzerindeki noktaların ordinatları, apsisinin iki katının bir eksisidir.

Bir başka kural; bir doğru üzerinden seçilen her iki noktanın ordinatları farkının apsileri farkına oranının sabit oluşudur. Bu sabite *Doğrunun Eğimi* (doğrunun Ox ekseninin pozitif tarafıyla yaptığı açının *Tanjantı*) denir ve m ile gösterilir.

$$\exists x_0, y_0, x_1, y_1 \in \mathbf{R}; \forall x, y \in \mathbf{R}; (x, y), (x_0, y_0) \text{ ve } (x_1, y_1) \in d$$

II. İki Noktası Bilinen Doğru Denklemi

$$\tan \alpha = m = \frac{y_1 - y_0}{x_1 - x_0} = \frac{y - y_0}{x - x_0} = m$$

I. Eğim Formülü

III. Eğimi ve Bir Noktası Bilinen Doğru Denklemi

I. $\tan \alpha = m = \frac{y_1 - y_0}{x_1 - x_0}$

II. $\frac{y_1 - y_0}{x_1 - x_0} = \frac{y - y_0}{x - x_0}$

III. $m = \frac{y - y_0}{x - x_0}$

Örnekler:

- 1) (3,-4) ve (-12,5) noktalarından geçen doğrunun eğimi kaçtır?
- 2) (3,-4) ve (-12,5) noktalarından geçen doğrunun denklemi nedir?
- 3) (3,-4) noktasından geçen ve eğimi $-\frac{3}{5}$ olan doğrunun denklemi nedir?

4) $(-12,5)$ noktasından geçen ve eğimi $-\frac{3}{5}$ olan doğrunun denklemi nedir?

5) $(2\sqrt{2}, 3\sqrt{6})$ ve $(4\sqrt{2}, 5\sqrt{6})$ noktalarından geçen doğrunun eğim açısı kaç derecedir?

Çözümler:

$$1) \frac{5 - (-4)}{-12 - 3} = \frac{9}{-15} = -\frac{3}{5}$$

$$2) \frac{5 - (-4)}{-12 - 3} = \frac{y - (-4)}{x - 3} \rightarrow -\frac{3}{5} = \frac{y + 4}{x - 3} \rightarrow -3x + 9 = 5y + 20 \rightarrow 3x + 5y + 11 = 0$$

$$3) -\frac{3}{5} = \frac{y + 4}{x - 3} \rightarrow -3x + 9 = 5y + 20 \rightarrow 3x + 5y + 11 = 0$$

$$4) -\frac{3}{5} = \frac{y - 5}{x - (-12)} \rightarrow -3x - 36 = 5y - 25 \rightarrow 3x + 5y + 11 = 0$$

$$5) \frac{3\sqrt{6} - 5\sqrt{6}}{2\sqrt{2} - 4\sqrt{2}} = \frac{-2\sqrt{6}}{-2\sqrt{2}} = \sqrt{3} \rightarrow \tan\alpha = \sqrt{3} \rightarrow \alpha = 60^\circ$$

* $m = \frac{y - y_0}{x - x_0}$ denklemi içler-dışlar çarpımı yapılarak $y - y_0 = m(x - x_0)$ olarak da alınabilir.

Dolayısıyla $y = mx + n$ şeklindeki denklemlerin eğimi x -değişkeninin katsayısıdır.

* $ax + by + c = 0$ şeklinde yazılan (lineer denklem) doğruların eğimini bulalım:

$by = -ax - c \rightarrow y = -\frac{a}{b}x - \frac{c}{b} \rightarrow m = -\frac{a}{b}, n = \frac{c}{b}$ olduğundan lineer denklemlerde eğim x 'in katsayısının y 'nin katsayısına bölümünün negatifi olarak bulunur.

Örnekler:

1) $y = mx + n$ doğrusu $(3,4)$ ve $(4,3)$ noktalarından geçtiğine göre, $m=?$ ve $n=?$

2) $3x - 4y + 12 = 0$ doğrusunun eğimi kaçtır?

3) $-4x + 7y - 11 = 0$ doğrusu $(-1,a)$ noktasından geçtiğine göre, $a=?$

4) $mx - ny - 12 = 0$ doğrusu $(3,0)$ ve $(2,3)$ noktalarından geçtiğine göre, bu doğrunun eğimi kaçtır?

Çözümler:

$$1) 4 = m3 + n \rightarrow 3m + n = 4 \text{ ve } 3 = m4 + n \rightarrow 4m + n = 3 \quad \begin{array}{r} + \quad 4m + n = \quad + 3 \\ - \quad 3m + n = \quad - 4 \\ \hline m \quad \quad \quad - 1 \end{array} \rightarrow m = -1 \text{ ise}$$

$$3(-1) + n = 4 \rightarrow n = 7$$

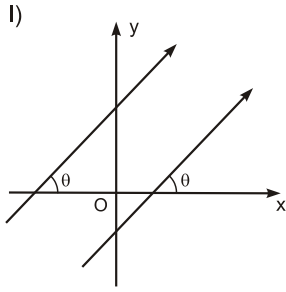
$$2) m = -\frac{3}{-4} = \frac{3}{4}$$

$$3) -4(-1)+7(a)-11=0 \rightarrow 4+7a-11=0 \rightarrow 7a=11-4=7 \rightarrow a=1$$

$$4) m3-n0-12=0 \rightarrow m=4 \text{ ve } 4.2-n3-12=0 \rightarrow n=-\frac{4}{3} \text{ olur, böylece denklem}$$

$$4x - \frac{4}{3}y - 12 = 0 \text{ olduğundan eğim } -\frac{m}{-n} = -\frac{4}{-\left(-\frac{4}{3}\right)} = -3 \text{ bulunur.}$$

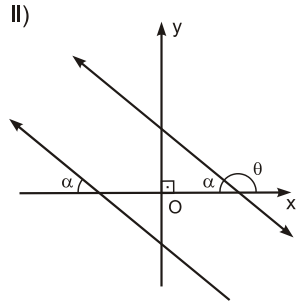
Eğimin İncelenmesi

$$\hat{\theta} < 90^\circ \Leftrightarrow m > 0$$

$$y = mx + n$$

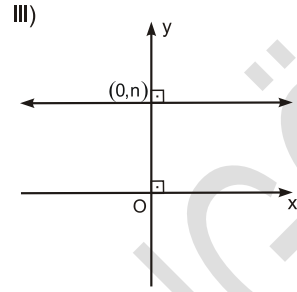
$$f(x) = mx + n$$

$$\hat{\theta} > 90^\circ \Leftrightarrow m < 0$$

$$y = mx + n$$

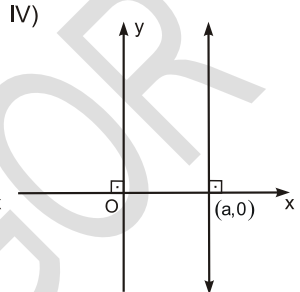
$$f(x) = mx + n$$

$$\hat{\theta} = 0^\circ \Leftrightarrow m = 0$$

$$y = n$$

$$f(x) = n$$

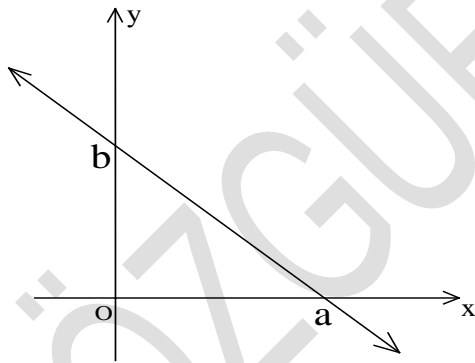

$$\hat{\theta} = 90^\circ \Leftrightarrow m : \text{tanımsız}$$

$$x = a$$

$$?$$

Eksenini Kestiği Noktaları Bilinen Doğru Denklemi

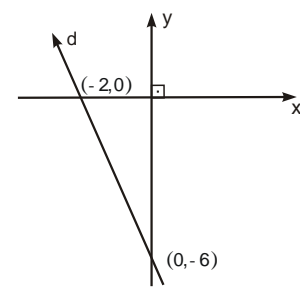
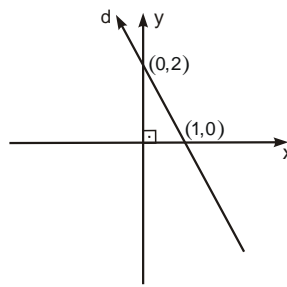
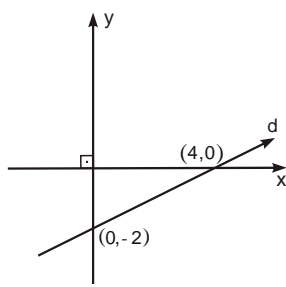
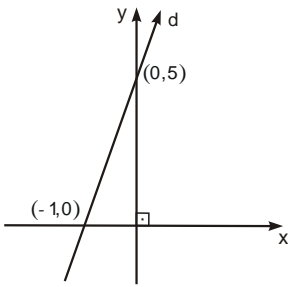
d doğrusu, x eksenini (a,0) noktasında ve y eksenini (0,b) noktasında kesiyor. İki noktası bilindiğinden;

$$\frac{y-0}{x-a} = \frac{b-0}{0-a} \rightarrow -ay = bx - ab$$

$$\rightarrow bx + ay = ab \quad (\text{Her iki tarafı } ab \text{ 'ye bölelim})$$

$$\rightarrow \boxed{\frac{x}{a} + \frac{y}{b} = 1}$$

Aşağıda grafikleri verilen doğruların denklemlerini ve eğimlerini yazınız.

İki Doğrunun Karşılaştırılması

$d_1 : a_1x + b_1y + c_1 = 0$ ve $d_2 : a_2x + b_2y + c_2 = 0$ doğruları için;

1) $d_1 \cap d_2 = A \Rightarrow$ Doğrular A noktasında KESİŞİYOR $\Leftrightarrow m_1 \neq m_2$

2) $d_1 \cap d_2 = \{ \emptyset \} \Rightarrow$ Doğrular PARALEL $d_1 // d_2 \Leftrightarrow \frac{a_1}{a_2} = \frac{b_1}{b_2} \neq \frac{c_1}{c_2}$ ve $m_1 = m_2$

3) $d_1 \cap d_2 = \{A, B, \dots\} \Rightarrow$ Doğrular ÇAKIŞIK $d_1 \cong d_2 \Leftrightarrow \frac{a_1}{a_2} = \frac{b_1}{b_2} = \frac{c_1}{c_2}$ ve $m_1 = m_2$

Örnekler:

- 1) $3x - 2y + 5 = 0$ doğrusu, $6x + ay + 5 = 0$ doğrusuyla paralel olduğuna göre a kaçtır?
- 2) $7x + y - 8 = 0$ doğrusu, $21x - ay + b = 0$ ile çakışık ise a=? b=?

Çözümler:

1) $m_1 = m_2$ olacağından $-\frac{3}{-2} = -\frac{6}{a} \Rightarrow a = -4$

2) İkinci denklemi 3 e bölersek $7x - \frac{a}{3}y + \frac{b}{3} = 0$ elde edilir. Öyleyse her iki denklemin

katsayıları birbirine eşit olacağından; $1 = -\frac{a}{3} \Rightarrow a = -3$, $-8 = \frac{b}{3} \Rightarrow b = -24$ bulunur.

İlk denklemi 3 ile çarpmak da aynı sonucu verecektir $\Rightarrow 21x + 3y - 24 = 0$

Kesişen iki doğrunun kesişim noktasını bulmak

$d_1 : a_1x + b_1y + c_1 = 0$ d_1 ve d_2 doğrularının kesişim noktasını bulmak için denklem
 $d_2 : a_2x + b_2y + c_2 = 0$ sistemi çözülür.

Örnek:

$y = 2x - 1$ doğrusu ile $y = -3x + 4$ doğrusunun kesişim noktasının koordinatlarını bulunuz.

Çözüm:

$y = 2x - 1 = -3x + 4 \Rightarrow 5x = 5 \Rightarrow x = 1$ bulduğumuz bu x değerini denklemlerden birinde yerine koyalım: $y = 2(1) - 1 = 1$ olduğundan bu iki doğrunun kesişim noktası (1,1) dir.

Örnek:

$2x - 5y + 8 = 0$ ve $3x + 4y - 6 = 0$ doğrularının kesişim noktasını bulunuz.

Çözüm:

I- Denklemlerden birinden değişkenlerden biri çekilir (x veya y) diğerinde yerine yazılır:

$$y = \frac{2x + 8}{5} \Rightarrow 3x + 4\left(\frac{2x + 8}{5}\right) - 6 = 0 \Rightarrow \frac{15x + 8x + 32 - 30}{5} = 0 \Rightarrow 23x + 2 = 0 \Rightarrow x = -\frac{2}{23}$$

Bulduğumuz bu x değerini denklemlerden birinde yerine yazarak y değerine ulaşabiliriz.

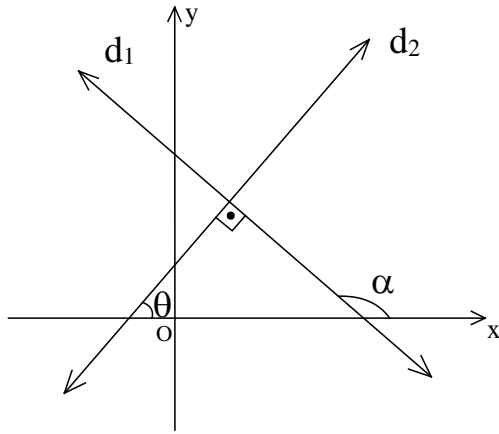
$$2\left(-\frac{2}{23}\right) - 5y + 8 = 0 \Rightarrow -4 - 115y + 184 = 0 \Rightarrow 180 = 115y \Rightarrow 36 = 23y \Rightarrow y = \frac{36}{23}$$
 bulunur.

II- Denklem sistemi çözümlenir:

$$\begin{array}{rclclcl} 2x-5y+8= & 0 & +3/ & 2x-5y+8= & 0 & 6x-15y+24= & 0 & 6x-15y+24= & 0 \\ 3x+4y-6= & 0 & -2/ & 3x+4y-6= & 0 & -6x-8y+12= & 0 & -6x-8y+12= & 0 \\ & & & & & & & -23y+36= & 0 \end{array}$$

Böylece $y = \frac{36}{23}$ bulunur. I. yöntemdeki gibi y değerini denklemlerden birinde yerine yazarak x değerine ulaşabiliriz.

Dik Kesişen Doğrular

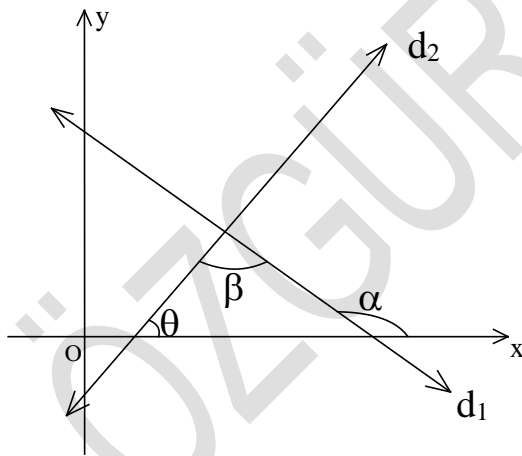

$$m_1 = \tan \alpha \text{ ve } m_2 = \tan \theta \text{ } (\alpha = 90^\circ + \theta)$$
$$\tan \alpha = \tan(90^\circ + \theta) = -\cot \theta$$

$$m_1 \cdot m_2 = -\cot \theta \cdot \tan \theta = -1$$

$$d_1 \perp d_2 \Leftrightarrow m_1 \cdot m_2 = -1$$

Kesişen İki doğru Arasındaki Açının Tanjantı

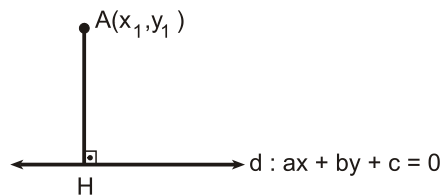

$$m_1 = \tan \alpha \text{ ve } m_2 = \tan \theta \text{ } (\alpha = \beta + \theta)$$

$$\tan \beta = \tan(\alpha - \theta) = \frac{\tan \alpha - \tan \theta}{1 + \tan \alpha \cdot \tan \theta}$$

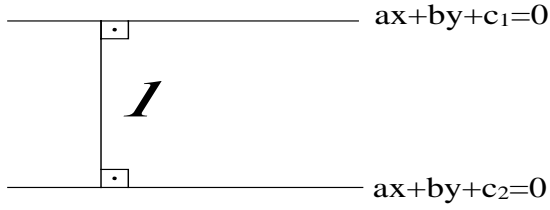
$$\tan \beta = \frac{m_1 - m_2}{1 + m_1 \cdot m_2}$$

Bir Noktanın Bir Doğruya olan Uzaklığı

$$[AH] \perp d \text{ ise } |AH| = \frac{|ax_1 + by_1 + c|}{\sqrt{a^2 + b^2}}$$

Paralel İki Doğru Arasındaki Uzaklık

$$l = \frac{|c_1 - c_2|}{\sqrt{a^2 + b^2}}$$

Örnek:

$d_1: 6x-2y-4=0$ doğrusunun $d_2: y=3x+4$ doğrusuna uzaklığı kaç birimdir?

Çözüm:

I- $6x-2y-4=0 \rightarrow 3x-y-2=0$ ve $y=3x+4 \rightarrow 3x-y+4=0$

$$l = \frac{|-2-4|}{\sqrt{3^2 + (-1)^2}} = \frac{6}{\sqrt{10}}$$

II- Paralel doğruların birinden bir nokta seçilir (Genel olarak apsisi ya da ordinatı sıfır olan bir nokta -eksenleri kestiği noktalardan biri- seçilmelidir) ve bu noktanın diğer doğruya uzaklığı hesaplanır.

$x=0$ seçersek $6(0)-2y-4=0 \rightarrow y = -2$ olduğundan $(0,-2)$ noktası d_1 üzerindedir.

Bu durumda $(0,-2)$ noktasının d_2 doğrusuna uzaklığı hesaplanır:

$$\frac{|3(0) - (-2) + 4|}{\sqrt{3^2 + (-1)^2}} = \frac{6}{\sqrt{10}}$$

Geometrik Yer Soruları

- 1) $2x-3y+3=0$ doğrusuyla $2x-3y+5=0$ doğrusuna eşit uzaklıktaki noktaların geometrik yeri nedir?
- 2) $2x-3y+3=0$ doğrusuyla $3x-2y+5=0$ doğrusuna eşit uzaklıktaki noktaların geometrik yeri nedir?
- 3) $\mathbb{R}^2$ de apsisi ordinatının yarısı olan noktaların geometrik yer denklemi nedir?
- 4) $\mathbb{R}^2$ de ordinatı apsisinin karesi olan noktaların geometrik yer denklemi nedir?
- 5) $\mathbb{R}^2$ de sabit bir noktaya uzaklıkları sabit olan noktaların geometrik yeri nedir?
- 6) Düzlemde $A(4,7)$ ve $B(3,6)$ noktalarına eşit uzaklıktaki noktalar arasındaki bağıntı nedir?

Çözümler:

1) Söz konusu noktalardan biri $P(x,y)$ olsun. P noktasının her iki doğruya da uzaklığı eşit olduğundan:

$$\frac{|2x-3y+3|}{\sqrt{2^2 + (-3)^2}} = \frac{|2x-3y+5|}{\sqrt{2^2 + (-3)^2}} \rightarrow |2x-3y+3| = |2x-3y+5| \text{ mutlak değer açıldığında}$$

$4x-6y+8=0$ yani $2x-3y+4=0$ doğrusu bulunur. Bu doğru diğer iki paralel doğruya paralel ve onların tam ortasından geçen doğrudur.

$$\text{-----} 2x-3y+3=0$$

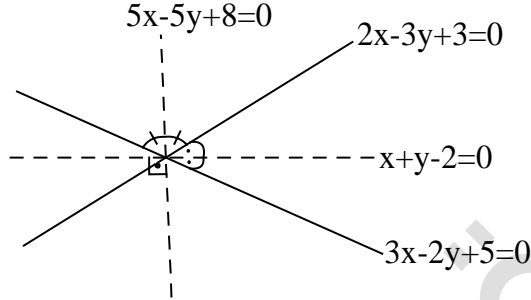
$$\text{-----} 2x-3y+4=0$$

$$\text{-----} 2x-3y+5=0$$

2) Aynı işlemler yapıldığında;

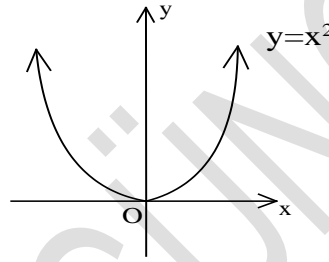
$$\frac{|2x-3y+3|}{\sqrt{2^2+(-3)^2}} = \frac{|3x-2y+5|}{\sqrt{3^2+(-2)^2}} \rightarrow |2x-3y+3| = |3x-2y+5| \text{ mutlak değer açıldığında iki farklı}$$

doğru denklemi bulunur; $x+y-2=0$ ve $5x-5y+8=0$. Böylece verilen doğruların Açıortay doğruları bulunur.

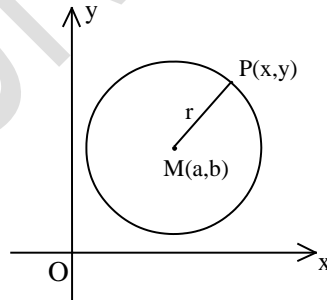
3) $(x,y) \rightarrow (x,2x) \rightarrow y=2x$ (Eğimi 2 olan ve orijinden geçen bir doğru)

4) $(x,y) \rightarrow (x, x^2) \rightarrow y=x^2$ (Parabol)

5) Sabit nokta $M(a,b)$ sabit uzaklık r olsun. Özelliği sağlayan noktalardan biri $P(x,y)$ seçilsin.

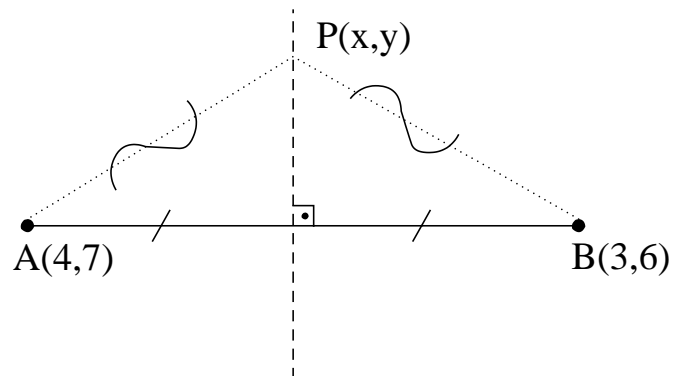
$$|PM| = r \text{ birim} \rightarrow \sqrt{(x-a)^2 + (y-b)^2} = r \text{ her iki tarafın karesi alınırsa,} \\ (x-a)^2 + (y-b)^2 = r^2 \text{ denklemi bulunur (Çember Denklemi).}$$

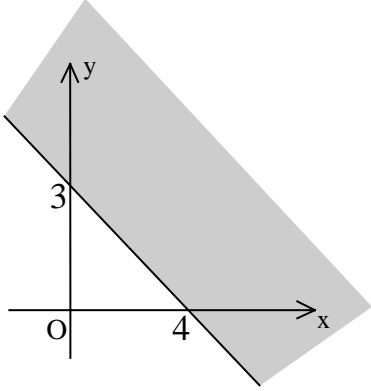
6) Eşit uzaklıktaki nokta $P(x,y)$ olsun. O halde $|PA| = |PB|$ olacağından iki nokta arasındaki uzaklık formülünü yazalım:

$$\sqrt{(x-4)^2 + (y-7)^2} = \sqrt{(x-3)^2 + (y-6)^2} \\ (x-4)^2 + (y-7)^2 = (x-3)^2 + (y-6)^2 \\ -8x+16-14y+49 = -6x+9-12y+36 \\ x+y-10=0 \text{ doğru denklemi bulunur.}$$

Geometrik yer, $[AB]$ doğru parçasının Orta Dikme doğrusu olarak bulunur.

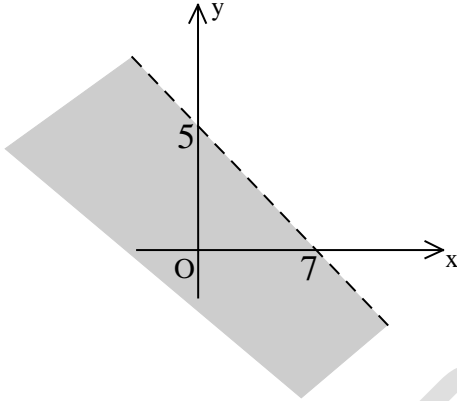
Bölge Denklemleri

$x/4+y/3=1$ ($x/4+y/3=1 \rightarrow 3x+4y-12=0$) doğrusu ve taralı alanla belirlenen bölgenin denklemi aşağıdakilerden hangisidir:

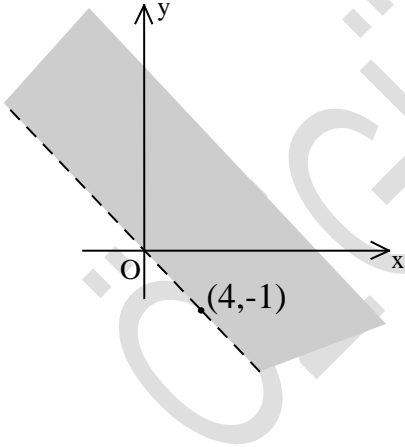
- A) $3x+4y-12 < 0$
- B) $3x+4y-12 > 0$
- C) $3x+4y-12 \geq 0$
- D) $3x+4y-12 \leq 0$

Bölgede olmayan $O(0,0)$ noktası bölge denklemini sağlamamalıdır. Bu durumda B ve C şıkları Orijini sağlamaz ancak doğrunun bölgeye dâhil olma durumunu yalnız C şıkkı vermektedir; cevap C.

I) $x/7+y/5=1 \rightarrow 5x+7y-35=0$

II) $O(0,0)$ bölge denklemini sağlamalıdır. Denkleme koyduğumuzda $0+0-35$ sıfırdan küçük olduğu için bölge denkleminin $5x+7y-35 < 0$ bulunur (Doğru bölgeye ait değil dolayısıyla " $\leq$ " yerine " $<$ " kullandık).

Orijinden geçen doğruyla sınırlı bölge denklemlerinde;

I) Doğru denklemi tespit edilir:

İki noktası bilinen doğru denkleminde $(O(0,0)$ ve $(4,-1)$) bulunabileceği gibi eğimi ve bir noktası bilinen $(m=-4$ ve $(0,0)$) doğru denklemi hesabıyla da denklem elde edilebilir.

$$4y=x \rightarrow x-4y=0$$

II) taralı bölgeden herhangi bir nokta seçilir: $(1,1)$

$$4(1) > 1 \text{ olduğundan denklemimiz } 4y > x \text{ bulunur.}$$

Bir Noktanın Eğimi ± 1 olan Doğruya göre Simetriği

* $(1,2)$ noktasının $y=x-4$ doğrusuna göre simetriğini bulalım.

Nokta sanki doğruyu sağlıyormuş (denklemi denkleştirmiş gibi) gibi denkleme apsisini koyup simetriğinin ordinatını ve ordinatını koyup simetriğinin apsisini bulabiliriz.

$y=(1)-4=-3$ (Simetrik noktanın Ordinatu) ve $(2)=x-4$ den $x=6$ (Simetrik noktanın apsisi)
 $(1,2) \xrightarrow{y=x-4} (6,-3)$ bulunur.

* $(-3,-8)$ noktasının $5x+5y+12=0$ doğrusuna göre simetriğini bulalım.

$$(-3,-8) \xrightarrow{5x+5y+12=0} \left(\frac{28}{5}, \frac{3}{5} \right)$$

NOT: Bulduğumuz simetri noktasıyla verilen ilk noktanın oluşturduğu doğru parçasının orta noktası mutlaka verilen doğru üzerinde olmalıdır, böylece sağlama yapmış oluruz.

Bir Doğrunun Bir Noktaya göre Simetriği

$2x-5y+10=0$ doğrusunun $(3,4)$ noktasına göre simetriğini bulalım.

Doğru üzerinden iki nokta seçilir ve bu noktaların simetrikleri üzerinden geçen doğru denklemi yazılarak sonuca ulaşılır.

$(0,2)$ ve $(-5,0)$ noktalarının $(3,4)$ e göre simetrikleri $X(6,6)$ ve $Y(11,8)$ olur. X ve Y den geçen doğru denklemi:

$$\frac{6-8}{6-11} = \frac{y-8}{x-11} = \frac{2}{5} \rightarrow 2x-5y+18=0 \text{ olarak bulunur.}$$

NOT: Bir Doğrunun Bir Noktaya göre Simetriği her zaman kendisine paralel bir doğru çıkar.

Bir Doğrunun Eğimi ± 1 olan Doğruya göre Simetriği

* $2x-3y-6=0$ doğrusunun $y=x+3$ doğrusuna göre simetriği alınırken simetriği alınacak doğruya x (simetri alınacak doğruya x i yalnız bıraktık) yerine $y-3$, y yerineyse $x+3$ yazılır.
 $2(y-3)-3(x+3)-6=0 \rightarrow 2y-6-3x-9-6=0 \rightarrow -3x+2y-21=0 \rightarrow 3x-2y+21=0$

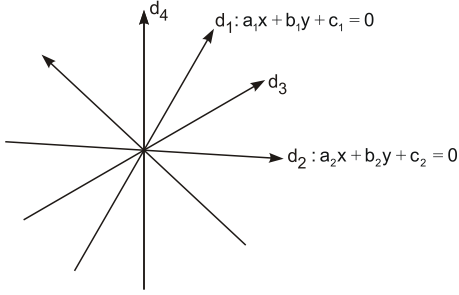
* $3x-2y+21=0$ doğrusunun $x+y+3=0$ doğrusuna göre simetriği; $x:=-y-3$ ve $y:=-x-3$ olduğundan

$$3(-y-3)-2(-x-3)+21=0 \rightarrow 2x-3y+18=0 \text{ bulunur.}$$

* $3x-2y+21=0$ doğrusunun $y=x+3$ doğrusuna göre simetriğinin $2x-3y-6=0$ olduğunu ve $2x-3y+18=0$ doğrusunun $x+y+3=0$ doğrusuna göre simetriğinin $3x-2y+21=0$ olduğunu bulunuz.

Doğru Demeti

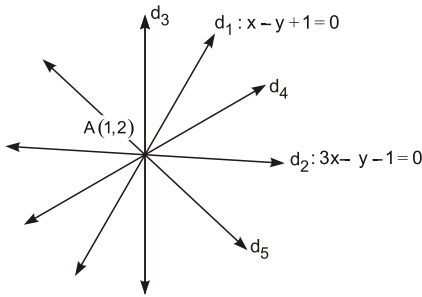

Bir noktadan geçen sonsuz sayıda doğruya *Doğru Demeti* denir.

$$a_1x + b_1y + c_1 + k(a_2x + b_2y + c_2) = 0$$

$$(a_1 + ka_2)x + (b_1 + kb_2)y + c_1 + kc_2 = 0$$

Örnek:

$$d_3: x - y + 1 + 2(3x - y - 1) = 0 \Rightarrow 7x - 3y - 1 = 0$$

$$d_4: x - y - 1 - 2(3x - y - 1) = 0 \Rightarrow 5x - y - 3 = 0$$

$$d_5: x - y + 1 - 5(3x - y - 1) = 0 \Rightarrow 7x - 2y - 3 = 0$$

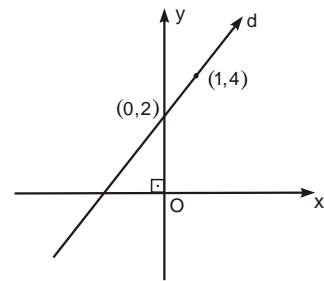
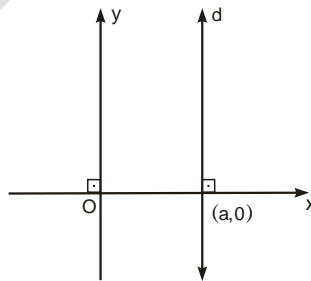
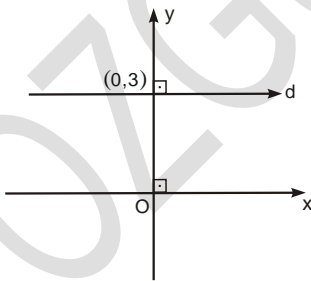
⋮

$$d_n: x - y + 1 + k(3x - y - 1) = 0 \text{ ve } k \in \mathbb{R}$$

$d_3, d_4, d_5, \dots, d_n$ doğrularının $A(1,2)$ noktasından geçtiğini görürüz.

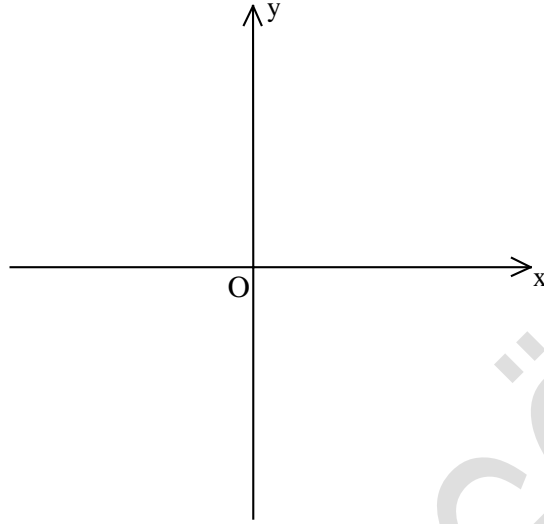
Sorular

- $2x - y + 4 = 0$ ile $x + y + 2 = 0$ doğrularının kesişim noktasını bulunuz. (denklemlerini çözünüz)
- Aşağıdaki doğruların denklemlerini yazınız.

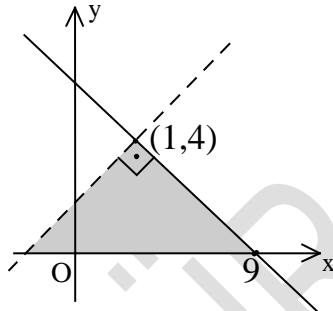

- İki noktası $A(-1,3)$ $B(4,-2)$ olan doğrunun denklemini nedir?
- $A(2,k)$ $B(-1,6)$ noktalarından geçen doğrunun eğimi -3 ise, k kaçtır?
- $A(8,-5)$ $B(-4,7)$ noktalarından geçen doğrunun eğim açısı kaç derecedir?
- $A(-1,k)$ $B(3,2)$ $C(5,1)$ noktaları doğrusal ise, k kaçtır?
- $A(2k-1,5)$ $B(3,k+1)$ $[AB]$ nin orta noktaları kümesinin (geometrik yerinin) denklemini nedir?

8. $A = \{(x,y) \mid (x+4y-8 \geq 0) \cap (2x-y+6 < 0) \cap (2x \geq y)\}$ ise, A kümesini çizerek gösteriniz.

9.

Yandaki şekildeki taralı bölgenin denklem sistemini yazınız.

10. $(a-1)x+2y-2=0$ ile $4x-(a+1)y+2=0$ doğruları dik ise a kaçtır?
11. $3x+(3m-4)y+4=0$ ile $(n+1)x-2y-1=0$ doğruları çakışık ise, $m.n$ kaçtır?
12. $x+y-2=0$ ile $2x+2y-4=0$ denklem sisteminin çözüm kümesi nedir?
A) $(-\infty, +\infty)$ B) $\mathbb{R}$ C) $\mathbb{R} \times \mathbb{R}$ D) $\emptyset$ E) $(x, 2-x)$
13. $x-2y+1=0$, $x+2y-7=0$ ve $ax+(2a-1)y+4=0$ doğruları aynı noktada kesişiyor ise a kaçtır?
14. $3mx+2x-4m+3=0$ doğruları hangi noktada kesişir?
15. $(2-k)x+(2k-1)y+3=0$ doğrularının kesişim noktasından ve $(2,1)$ noktasından geçen doğrunun denklemi nedir?
16. $13x-15y+2=0$ ile $12x-7y+1=0$ doğrularının kesişim noktasından ve orijinden geçen doğrunun denklemi nedir?
17. $(1,7)$ noktasının $x-y-28=0$ doğrusuna göre simetriğinin $y=x-5$ doğrusuna göre simetriğinin koordinatları nedir?
18. $2x-y+4=0$ doğrusunun $y=x-1$ doğrusuna göre simetriğinin $(2,-1)$ noktasına göre simetriğini bulunuz.

Soruların Cevapları

Noktanın Analitiği

Noktanın Bölgelerdeki durumları:

- 1) II veya III   2) $4 < m < 10$ 3) II   4) $1+2=3$

Simetri:

- 1) 1   2) 38   3) -2   4) 2

İçten-Dıştan Bölme

- 1) 43   2) 6   3) 14   4) -4

İki nokta Arasındaki Uzaklık

- 1) $\sqrt{70} + 7$ br   2) 1 br   3) 0 br   4) $4\sqrt{2}$ br

Ödevler:

- 1) 6   2) ∓ 3 3) 5   4) (13,0) ve (-2,0)
5) $(2, 4\sqrt{3})$ 6) B(2,-1) ve C(3,2)   7) C(-9,5) $\rightarrow -4$ 8) 5
9) (-1,4)   10) E $\left(\frac{3}{2}, \frac{7}{2}\right)$ ve C(4,4)   11) (5,-8)   12) C₁(-5,-1) ve C₂(7,11)
13) G $\left(1, \frac{8}{3}\right)$ ve S=3 br²

Doğrunun Analitiği

- 1) (-2,0)
2) $y=0$, $x=a$, $y=2x+2$
3) $x+y-2=0$
4) $k=-3$
5) 135°
6) $k=4$
7) $x-2y+7=0$
9) $x+2y-9 \leq 0$, $2x-y+2 > 0$, $y \geq 0$
10) $a=3$
11) $m.n=-7$ ($m=4$, $n=-7/4$)
12) Doğrular çakışık olduğundan; A,B ve E çözüm kümesidir(E şikkında $x \in \mathbb{R}$).
13) $a=-2/7$
14) Doğrular paralel doğru demeti oluştururlar.
15) $x=2y$
16) $y=11x$
17) $(1,7) \rightarrow (35,-27) \rightarrow (-32,30)$
18) $2x-y+4=0 \xrightarrow{y=x-1} x-2y-7=0 \xrightarrow{(2,-1)} x-2y-1=0$